

зокрема, глібовицького. Обидва варіанти задостойника виникли в результаті оригінального синтезу болгарського та давньоруського наспівів на текст “О тебѣ радується”. При цьому мелодика й форма болгарської першооснови зазнали суттєвої трансформації. Так, мелізматичне фразування болгарського співу змінилось в українських варіантах вокалізацією, експресія й драматизм поєдналися з пісенністю. Аналіз засвідчує, що переробка болгарської основи почалась на Волині, в Острозі; у Києві, на Подніпров’ї, відбувся вже вторинний етап асиміляції. Українські, зокрема острозький, варіанти наспіву “О тебѣ радується” створюють монументальний, цілісний, і, при тому, глибоко ліричний образ Одигітрії; соковите плетиво мелодії викликає асоціації весняного пробудження, цвітіння, гармонії Людини і Природи; острозький варіант виділявся при цьому ще й особливою стрункістю форм. Завдяки компактності, лаконічності та художній довершеності саме острозький варіант задостойника включався інколи у болгарську Літургію Василя

Великого. У цілому зразки НО зажили широкої популярності завдяки своїм високим мистецьким якостям, що сформувалися на ґрунті синтезування слов’янських, греко-візантійських та латинських музичних традицій. Стиль НО визначають вокальність мелосу, опора на змішану модально-тональну ладову основу, врівноважене співвідношення слова і музики. Сучасники сприймали НО як еталонний західноукраїнський, волинський стиль церковного співу і на рівних зіставляли його зі знаменитим київським співом східноукраїнської традиції. При цьому окремі зразки НО вийшли за свої етнолокальні межі, репрезентуючи в колі гімнографічних культур православного ареалу загальноукраїнський національний стиль.

*Лит.:* Цалай-Якименко О., Ясиновський Ю. Музичне мистецтво давнього Острога // Острозька старовина. Дослідження і матеріали.- Львів, 1995.- Вип. 1.- С. 74-89; Ясиновський Ю. Музика в давньому Острозі // Матеріали І-ІІІ науково-красознавчої конференції “Остріг на порозі 900-річчя” (1990-1992рр.).- Остріг, 1992.- Ч. 2.- С. 116-118; Ясиновський Ю. Українські та білоруські Ірмолої І-ХVІІІ ст. Каталог і кодикологічно-палеографічне дослідження.- Львів, 1996.

## Новий Завіт із Псалтирем 1580 р.

другим відомим острозьким виданням була книга НЗзП (слово „Псалтир“ в оригіналі мало таку графіку „Ҷалтирь“), що побачила світ у 1580. Тривалий час (до початку 1960-х, коли в німецькому м. Гота була знайдена “Азбука” 1578, надрукована Іваном Федоровим в Острозі) “Книга Нового завѣта в неиже напередѣ Ҷалмы” вважалася першим острозьким виданням, яке призначалося не для літургійного застосування, а головним чином для індивідуального домашнього читання: у передмові до неї зазначалось, що вона - „пръвый овощь от дому своего острозскаго...“. Крім передмови (арк. 2-4 н.н.) в книзі вміщені „Псалтир“ (арк. 1-85) молитви і пісні із Старого завіту - „Псалми вибрані“; Євангелія від Матвія, Марка, Луки, Іоанна (арк. 93 зв. - 262); „Сказаніє дѣаній апостольських“ (арк. 262-262 зв.); „Дѣанія апостольска“ (арк. 263-309); Послання апостолів (арк. 310-447); апокаліпсис (арк. 448-469 зв.); „Соборник 12-ті мѣсяцам...“ (арк. 470-481 зв.); „Сказаніє

главам евангельским...“ (арк. 482-489 зв.); колофон із зазначенням, що ця книга „начата і совершена“ за вказівкою К.Острозького „Іоанномъ Феодоровимъ сыномъ зъ Москвы“; сигнет із літерами І.Ф. і написом „Іоаннь Феодоровичъ печатникъ зъ Москвы“ (арк. 490). У передмові НЗзП визначена також мета видання цієї книжки, що збігається з ідеєю післямови львівського “Букваря” Івана Федорова 1574,: “...и сіе желаемое бытійское дѣло еже начахом съвершити... в наслажденіе всему народу рускому...”. Видавці сподівалися, що НЗзП стане підручною книжкою для українського духовенства і навчальним посібником для молоді. Книга була найчастіше вживана й здавна існувала в Україні в добрих списках; ареал її практичного вжитку був досить значний: нею користувалися не тільки в церковній службі, але й у релігійних змаганнях того часу. З метою полегшити користування цією книгою до неї додавався своєрідний абетковий покажчик осіб і окремих висловів “Книжка, собраніє вещеи нужнѣйшихъ, вкратцѣ, скорога ради обрѣтеніа въ книсе Нового

